

Het belang van grond

Jappie Rijpma: 'Ik verwacht dat bij grote bedrijven afstoting van grond een volgende stap kan zijn'

Bedrijven in ontwikkeling staan voor de keuze van het wel of niet aankopen van grond. Bedrijfseconomisch is de aanschaf van grond niet rond te rekenen. De kosten van de aankoop van voer en de afzet van mest gaan in de toekomst mogelijk de melkproductie sturen.

Kunnen veehouders in de toekomst zonder eigen grond en is bij schaalvergroting uitbreiding in grondbezit nodig? Het is een vraag die de Nederlandse melkveehouderij bezighoudt. 'Ik ben ervan overtuigd dat veehouders een bepaalde mate van grond onder hun bedrijf moeten hebben. Dat geeft rek in slechtere tijden en meer maatschappelijk draagvlak. Hoeveel grond een veehouder in bezit en gebruik wil hebben, hangt af van zijn risicoacceptatie en of hij afhankelijk wil zijn van de voer- en mestmarkt. Maar voor ons is bij de financiering van een bedrijf een goede kasstroom belangrijker

dan gedekte schuld', vertelt Bart IJntema, sectormanager veehouderij bij Rabobank Nederland.

'Bedrijven die een goed evenwicht hebben tussen grondbezit en melkproductie zijn heel erg sterk. Als deze bedrijven vanuit hun toekomstvisie flink willen uitbreiden, is grondaankoop betaald via vreemd vermogen bedrijfseconomisch nauwelijks verantwoord', stelt Jappie Rijpma, hoofd bedrijfsadvies bij Alfa Accountants en als specialist betrokken bij European Dairy Farmers (EDF). Binnen EDF buigen veehouders zich over deze en andere toekomstscenario's binnen de melkveehou-

derij. In het voor juni geplande congres 'Nieuwe realiteit' staat een uitwisseling van ideeën en ervaringen met buitenlandse collega's op het programma.

Alfa Accountants heeft een berekening uitgevoerd naar wat grondaanschaf bedrijfseconomisch gezien maximaal mag kosten zonder dat hierdoor het nettobedrijfsresultaat wijzigt. In het voorbeeldbedrijf met 90 melkkoeien, 54 hectare land, 14.208 kg melk per hectare en een totaal melkquotum van 7 ton bedragen bij een gemiddelde bedrijfsvoering de jaarlijkse grondlasten als vergoeding voor eigen grond en pachtkosten van derden: 506 euro per hectare over het boekjaar 2006-2007. Omgerekend naar een rentevergoeding van vijf procent bij financiering van grondaankoop mag bij de voorwaarde van een gelijkblijvend nettobedrijfsresultaat op korte termijn grond slechts ruim 10.000 euro kosten. De 506 euro per hectare staat gelijk aan 3,56 euro per 100 kilogram melk en is daarmee circa tien pro-

eens in grond, maar dan alleen vanuit het oogpunt van belegging. Voor een duurzame manier van ondernemen op de middellange tot lange termijn is grondbezit veilig. In onze situatie kan voor de optimale exploitatie van het bedrijf in de toekomst echter best een gedeelte van de kosten van voer en de afzet van mest door de kortetermijnmarkt gestuurd worden. Hiermee spelen we dan in op de economische omstandigheden en de markt, die per jaar kunnen verschillen.'

Melkveehouder Frans Keurentjes: 'Grondbezit is voor ons alleen een belegging'

'Ik denk dat ontwikkeling van je bedrijf noodzakelijk is om als veehouder in de toekomst je concurrentiepositie te behouden.

Grondbezit is daarbinnen voor ons echter niet meer dan een belegging', stelt Frans Keurentjes, melkveehouder te Hornhuizen. 'Voor de exploitatie van je bedrijf is grondbezit niet noodzakelijk

omdat het niet van invloed is op je saldo. Voerkosten en afzetkosten van mest bepalen of het rendabel is om melk te produceren. Binnen ons bedrijf zoeken we constant naar een maximaal saldo. Op sommige momenten kan het economisch aantrekkelijker zijn om vijftig koeien meer of minder te melken.'

Keurentjes melkt op dit moment 200 koeien en verwacht in de toekomst met enkele tientallen procenten uit te breiden. 'Binnen deze uitbreiding nemen we grondbezit niet mee. Wij investeren wel-

Tabel 1 – Berekening van wat aankoop voer en mestafzet per 100 kilogram melk mag kosten bij bedrijfsuitbreiding, doorgerekend aan de hand van resultaten uit 2006-2007 (bron: Alfa Accountants)

	resultaten 2006-2007	resultaten excl. kosten	resultaten zonder voer
		voer, land en mest, incl. uitbreidingskosten	land en mest, excl. uitbreidingskosten
totale opbrengsten	37,76	33,27	33,27
totale kosten (excl. quotumkosten)	37,53	20,11	11,32
netto bedrijfsresultaat	0,23	13,16	21,95
beschikbaar voor aankoop voer (incl. afzet mest)*	n.v.t.	14,62	24,39

* = omrekening van melk naar voer: 1 kg melk is 0,9 vem

cent van de brutokostprijs. Wanneer de aanschaf van grond een hoger nettobedrijfsresultaat van bijvoorbeeld drie euro per 100 kilogram melk tot gevolg heeft, kan er ongeveer 19.000 euro per hectare betaald worden.

Aankoop voer en afvoer mest

Wanneer er bij schaalvergroting geen grond wordt aangekocht, zullen veehouders meer gebruik gaan maken van de aankoop van voer en de afzet van mest. Hoeveel kunnen veehouders hiervoor maximaal uitgeven? Rijpma heeft een standaardoorrekening voor een gemiddeld bedrijf gemaakt (zie tabel 1) aan de hand van dezelfde bedrijfsgegevens als die gebruikt zijn bij de berekening van grondaanschaf.

In de eerste kolom zijn standaardresultaten zichtbaar over het boekjaar 2006-2007. In de tweede kolom is een berekening gemaakt voor een uitbreiding binnen hetzelfde bedrijf. Het bedrijf moet hiervoor aanpassingen doen aan bijvoorbeeld de ligboxenstal en de arbeidsvoorziening. De kengetallen zijn zonder de kosten voor

land, voer en mest. Hierdoor is te berekenen welk bedrag te besteden is aan de aankoop van voer en de afvoer van mest. Dit bedraagt 14,62 euro per 100 kilogram melk. Het bedrag is opgebouwd uit het nettobedrijfsresultaat vermenigvuldigd met de factor 0,9 (voor de productie van één kilogram melk is 0,9 vem nodig).

'Doordat het saldo dit jaar ongeveer 4 cent hoger ligt dan in het vorige boekjaar kunnen bedrijven circa 19 euro per honderd kilogram melk aan voer en mest uitgeven zonder dat het nettobedrijfsresultaat verandert', licht Rijpma toe. 'Met de huidige kosten voor ruwvoer is dit ongeveer kostendekkend. Het is dus aan individuele bedrijven om uit te rekenen of ze bij de huidige hoge ruwvoerprijzen verdienen aan extra productie. Naar de toekomst toe is het natuurlijk interessant hoe de voer-, mest- en melkprijzen zich gaan ontwikkelen.'

'Wanneer bedrijven niet tot nauwelijks investeringen hoeven te doen voor uitbreiding, bijvoorbeeld omdat de ligboxenstal nog ruimte biedt, is het aankopen van voer en afvoeren van mest wel heel

interessant.' In kolom drie van tabel 1 is zichtbaar dat het bedrijf dan 24,95 euro per 100 kilogram melk kan uitgeven aan voer en mest. Met het hogere saldo van dit jaar is dat zelfs 28,83 euro per 100 kilogram melk.

Marktgericht denken

'Vooral bij de grotere bedrijven zien we op dit moment dat ruwvoervoorziening en melkproductie steeds verder uit elkaar groeien. Op het moment dat veehouders summerfeeding toepassen en de koeien niet meer weiden laten ze de gedachte los dat grondbezit en melkvee houden bij elkaar horen', analyseert Rijpma. 'De ontwikkeling in het verleden is geweest dat veel gemengde bedrijven zich specialiseerden en de varkens-, de pluimvee- en eventueel de akkerbouw tak geleidelijk hebben afgestoten. Ik verwacht dat bij grote bedrijven afstoting van de grond een volgende stap kan zijn. De toegevoegde waarde van grond voor deze bedrijven is klein omdat bijna alle landwerk wordt uitbesteed. De melkveesector wordt in de toekomst meer en meer gestuurd door variabele, directe kosten. Dit is van belang om de markt weer zuiver te krijgen. In de quotumtijd zijn melkveehouders er nooit aan gewend geraakt dat vraag het aanbod gaat sturen. Varkenshouders laten in slechte tijden een hok leegstaan. Dit kan mijns inziens in de melkveehouderij ook gaan gebeuren. Ik denk daarnaast dat geheel grondloos produceren, dus zonder grondbezit, in de melkveehouderij ook tot de mogelijkheden behoort. In de intensieve veehouderij gebeurt dit al vele jaren, waarom zou dat in de melkveehouderij niet kunnen?'

Bart IJntema verwacht niet dat melkveehouders zo rationeel denken dat ze een stal leeg laten staan bij te lage melkprijzen. 'De reproductiecyclus bij koeien is veel langer dan bij varkens. Maar ik denk ook wel dat het grondloos produceren van de laatste liters binnen de bedrijfsomvang meer praktisch gaat worden.'

Florus Pellikaan